3-4. SINIF

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ÖĞRETMEN KİTABI

Vergi Bilinci

Çocuklarda Vergi Bilinci Geliştirme Eğitimi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

3-4. SINIF

HAZIRLAYANLAR

Akademik Danışma ve İçerik Geliştirme Ekibi

Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ
Eğitim Psikoloğu-İçerik Yazarı
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Dr. Öğretim Üyesi Cem BABADOĞAN
Program Geliştirme Uzmanı-İçerik Yazarı
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Dr. Öğretim Üyesi Ömer KUTLU
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı-İçerik Yazarı
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Uzman Öğretmen Sezgin İNAL
Sınıf Öğretmeni-İçerik Yazarı
Milli Eğitim Bakanlığı

Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı Ekibi

İlhan KARAYILAN
Gelir İdaresi Daire Başkanı
Mustafa AKPINAR
Gelir İdaresi Grup Başkanı
Ümit ONAT
Gelir İdaresi Müdürü
Mehtap Banu AKSOY
Gelir Uzmanı
Tuğçe KOÇ
Gelir Uzmanı
Arzu KILINÇ
Gelir Uzmanı

2019 © YD Yazılım Eğitim Danışmanlık ve Bilgi Sistemleri Tic. Ltd. Şti.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak, toprağı sıksan şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım,
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl.
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklal!

Mehmet Akif Ersoy

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden mahrum etmek isteyecek dahilî ve haricî, bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler.

Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler; millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte; bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

20 Ekim 1927

Mustafa Kemal Atatürk

İçindekiler

GİRİŞ 2

VERGİNİN VE GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞININ KISA TARİHÇESİ 4

ÖĞRETMEN KİTABI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR 6

AMAÇLAR 9

ÖĞRETİM MATERYALLERİ 10

ORGANİZASYON ŞEMASI 15

ÇİZGİ ANLATIM VE SORULAR İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR 16

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 27

İLKOKUL 3.-4. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE VERGİ BİLİNCİ GELİŞTİRME

GİRİŞ

"VERGİ, KALKINMAYA YELKEN AÇAN TÜRKİYE'NİN RÜZGÂRIDIR."

Kişilerin gereksinim duydukları ve tek başlarına üretemedikleri bazı mallar ve hizmetler vardır. Toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olan bu mal ve hizmetler genellikle devlet tarafından üretilir.

Ülkeyi korumak, kişilerin can ve mal güvenliğini sağlamak, toplumda adaleti sağlamak, baraj, liman, köprü yapmak toplumun ortak ihtiyaçlarından bazılarıdır. Devlet, toplumun bu türden ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çalışır. Toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamak için devletin yerine getirmesi gereken hizmetlere (Örneğin sağlık, eğitim, güvenlik, adalet vb.) **kamu hizmeti** adı verilir.[1]

Günümüz toplumlarında devletin sunması gereken kamu hizmetlerinin türü ve sayısı gittikçe çoğalmaktadır. Buna bağlı olarak kamu giderleri de artmaktadır. Kamu giderlerini karşılayacak parasal kaynaklar ise sınırlıdır.

Vergi, devletin kişilerden ve kurumlardan kamu hizmetlerinin finansmanını karşılamak üzere yasal olarak aldığı paralardır. Vergileme, yalnızca devlete ait bir yetkidir. Devlet, egemenlik gücüne dayanarak kişilerden ve kurumlardan vergi almaktadır. Anayasa'mızın 73. maddesine göre herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere malî gücüne göre vergiödemekle yükümlüdür.

Vergi ödemek bir vatandaşlık görevidir. Vatandaşların bu görevlerini yerine getirmeleri için vergi ödemenin ne anlama geldiğini sorgulamaları gerekir. Vergi, devlet tarafından vatandaşlardan zorla alınan para olarak algılanmamalı, kişi ve toplum olarak yararlandığımız sağlık, eğitim, güvenlik, adalet, ulaşım gibi kamu hizmetlerinin bedeli olarak değerlendirilmelidir.

Vergiyi, yararlandığımız kamu hizmetlerinin bedeli olarak yorumlamak, verginin mantığını kavrayabilmek ve vergiyi doğru algılamak bakımından önemlidir. Çünkü vergi ödemenin uzun vadede toplumun yararına olduğu ve daha sonra hizmet olarak topluma yansıyacağı bilinci, verginin doğru algılanmasını sağlayacaktır.

Devletin güçlenmesi ile toplumda oluşacak vergi bilinci arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Toplumda vergi bilinci ne kadar artırılırsa, devletin gücü ve devletin sağlayacağı olanaklar da (daha iyi eğitim, daha iyi sağlık hizmeti gibi) o oranda artırılmış olacaktır. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi:

"**Devletin her kurumu ancak güçlü bir maliye ile yaşar.**"

Bazı kişiler toplumun gelecekteki kazançlarını düşünmeden vergiyi kendilerinden zorla alınan bir para veya ceza olarak algılamaktadırlar. Oysa bireyler toplumda daha rahat ve güvenli yaşayabilmek için vergi ödemenin uzun vadede sağlayacağı yararları düşünmelidirler.

Vergi ile ilgili algılar, izlenimler, duygular, düşünceler, davranışlar, beklentiler ve tutumlar çok küçük yaşlardan itibaren oluşmaya başlar. Bu konuda çocukların yakın çevresindeki kişilerin söz ve davranışları çok önemlidir. Bunun yanı sıra, özellikle ilkokul çağındaki öğrencilerin vergi konusunda okulda edindikleri yaşantılar ayrı bir öneme sahiptir.

Küçük yaşta vergi konusunda okulda edinilen bilgiler, vergi ödemeye yönelik tutum ve davranışların temel belirleyicilerinden biridir. Bu nedenle küçük yaşlardan başlayarak çocuklara vergi vermenin önemi kavratılmalı, verginin doğru anlaşılması sağlanmalıdır.

Okul çağındaki çocukların vergiyi nasıl algıladıklarının incelendiği bir araştırmada, vergiyi devlete verilen, karşılıksız olan ve zorunlu olarak ödenen para olarak algıladıkları bulunmuştur.[2] Aynı araştırmada öğrencilerin verginin anlamını tam olarak bilmedikleri, vergiler ile kamu hizmetleri arasında ilişki kuramadıkları gözlenmiştir. Bu nedenle, vergi konusundaki kavram yanılgılarının giderilmesi için ilkokuldan başlayarak toplumdaki tüm bireylerin vergi konusunda bilgilendirilmeleri yerinde olacaktır.

Yukarıdaki gerekçelerle, çocuklarda vergi bilinci geliştirmeyi amaçlayan bir kampanya çalışmasının uygulamaya geçirilmesi hedeflenmiştir. Vergi bilinci geliştirme kampanyasının temel amacı ilkokulların 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören çocukların vergi ile ilgili olumlu tutum oluşturmalarını sağlamak ya da tutumlarını olumlu yönde değiştirmektir.

[2]Sağbaş, İ. ve Başoğlu, A. (2005). İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergileri Algılaması: Afyonkarahisar İli Örneği. *Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 7(2),* 123-144.

Kampanyanın hedef kitlesini, öncelikle ilkokulların 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 10-11 yaşlarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu kampanya kapsamında, öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanımlarına sunulmak üzere 3. ve 4. sınıf öğrencilerine yönelik öğretim materyali geliştirilmiştir.

VERGİNİN VE GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞININ KISA TARİHÇESİ

Tarihin her döneminde devletler kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için (güvenlik, sağlık, eğitim, ulaşım, vb.) vatandaşlarının maddi katkılarına gereksinim duymuşlar bunu da vergilerle sağlamışlardır. Bu uygulama günümüzde de artarak devam etmektedir.

Aşıkpaşazade Tarihi'ne göre Osman Gazi "Her kim pazarda satış yapıp para kazanırsa bunun iki akçasını versin." fermanı ile Osmanlı topraklarında ilk vergi uygulamasını başlatmıştır. Osmanlı Devletinde vergiler **"Şeri vergiler"** (dinin emrettiği vergiler) ve "**Örfi vergiler"** (Padişahın iradesiyle konulan vergiler) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Osmanlı döneminde vergi ile ilgili uygulamalar adil bir şekilde yürütülmüş, zenginden fakire kadar herkes belirlenen ölçüde vergisini ödemekle yükümlü tutulmuştur.

Osmanlılarda ilk malî teşkilat I. Murat (1359-1389) zamanında kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman zamanında imparatorluğun hem gelirlerindeki hem giderlerindeki önemli artış nedeniyle malî teşkilat yapısı geliştirilmiştir. 1838 yılına kadar Osmanlılarda tam anlamıyla bir Maliye Bakanlığı yoktu. Bu tarihe kadar, malî işlerle uğraşan teşkilatın başında "birinci sınıf muhasip" veya "defterdar" olarak adlandırılan bir memur bulunmaktaydı.

1838 yılında yayınlanan bir "Hatt-ı Hümayun"la devlet teşkilatı içinde resmen bir Maliye Nezareti (Maliye Bakanlığı) kurulmuştur. Bu nezaretin yapısı her biri bir "Reis"in başkanlığındaki "Daire"lerden oluşmuştur. 1881 yılında Maliye Nezareti "Heyet-i Merkeziye" ve "Heyet-i Mülhaka" olarak iki ayrı kuruluş hâline getirilmiştir. Bu da Gelir İdaresi Başkanlığının temelini oluşturmuştur.

23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen ilk kanun bir vergi kanunu olmuştur. 1923 yılında Maliye Bakanlığı kurulmuştur. 10 Ağustos 1942 tarih ve 4286 sayılı Kanun'la Vasıtasız Vergiler Umum Müdürlüğü ile Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlüğü kurulmuştur. 29 Mayıs 1946 tarih ve 4910 sayılı Kanun ile Vasıtasız Vergiler Umum Müdürlüğü ve Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlüğü kaldırılmış ve yerine "Gelirler Genel Müdürlüğü" adı kullanılmıştır.

16 Mayıs 2005 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5345 sayılı Kanun ile Gelirler Genel Müdürlüğü kaldırılarak Maliye Bakanlığına bağlı **Gelir İdaresi Başkanlığı** kurulmuştur.

5345 sayılı Kanunun 1. maddesinde bu kanunun amacı;

- Gelir politikasını adalet ve tarafsızlık içinde uygulamak,
- Vergi ve diğer gelirleri en az maliyetle toplamak; mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu sağlamak,
- Mükellef haklarını gözeterek yüksek kalitede hizmet sunmak suretiyle yükümlülüklerini kolayca yerine getirmeleri için gerekli tedbirleri almak,
- Saydamlık, hesap verebilirlik, katılımcılık, verimlilik, etkililik ve mükellef odaklılık temel ilkelerine göre görev yapmak üzere Maliye Bakanlığına bağlı Gelir İdaresi Başkanlığının kurulmasına, teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esasları düzenlemektir.

KAMPANYA TASARIMI

Öğrencilerde vergi bilincini ve farkındalığını artırmak amacıyla bir eğitim kampanyası planlanmıştır. Bu kampanyada kullanılacak eğitim materyalinin tasarımı ve geliştirilme süreci aşağıda açıklanmıştır.

Bireyin yaşam döngüsünde çevresi ile etkileşimde olabilmesi için gereken en temel öge, farkındalığının olmasıdır. Farkındalık düzeyinin artması bireyin yaşamında farklı yolları keşfetmesi anlamını taşımaktadır. Herhangi bir konuda bireyin ya da toplumun farkındalık düzeyini yükseltmek, bir anlamda bireyin veya toplumun bilgi, beceri ve tutumlarına şekil vermek demektir. Farkındalık düzeyini artırmada amaç bilgilendirme aracılığıyla toplumun tutumlarını, davranışlarını ve inançlarını tanımlanmış amaçlara ulaşma yönünde olumlu bir biçimde etkilemektir. Burada tanımlanmış amaçlar, halk sağlığını korumak, okuryazarlığı artırmak ya da vergi bilincini geliştirmek olabilir.

Belli bir konuda farkındalık artırmaya yönelik bir kampanyada uyaranlar bireylerde düşünme sürecini harekete geçirecek şekilde sunulmalıdır. Bu nedenle bu kampanyada benimsenen yaklaşım, öğrencilere vergi ile ilgili doğrudan bilgi sunmak yerine, neden vergi verilmesi gerektiği, toplanan vergilerin nasıl harcandığı ve harcamaların nasıl denetlendiği üzerinde düşünmelerini sağlamak ve böylece vergi bilincinin artmasına yardımcı olmaktır.

Bu kampanya sürecinde öykü tabanlı öğrenme yaklaşımını içeren çizgi anlatımından yararlanılmıştır. Öykü tabanlı öğrenme yaklaşımına dayanılarak hazırlanan öykülerde öğrencilere bir problem durumu verilmektedir. Öğrencilerden bu durumun içindeki problemin ne olduğunu belirlemeleri istenmektedir. Daha sonra öğrencilerden bu problemin çözülmüş halini zihinlerinde tasarlamaları beklenmektedir. Bu çözüm için gereken bilgi ve donanıma sahip olup olmadıklarını sorgulamaları, çözümü gerçekleştirebilecekleri konusunda kendilerine güvenmeleri ve kendilerini pekiştirmeleri için öğrencilere rehberlik edilmektedir.

Yukarıda açıklanan öğrenme süreci çeşitli aşamalar içermektedir. Bu süreçte öğrencilere rehberlik edebilmek için **"kapı aralayıcı yedi soru"** belirlenmiştir. Bu soruların her biri aslında sürecin belli bir aşamasına karşılık gelmektedir. Farkındalık artırma ve sosyal değişim için kullanılan bu yaklaşıma **"Yedi Kapı"** adı verilmektedir[3] .

[3] Sayers, R. (2006). Principles of awareness-raising: Information literacy, a case study. Bangkok: UNESCO Bangkok.

SOSYAL DEĞİŞİME AÇILAN YEDİ KAPI

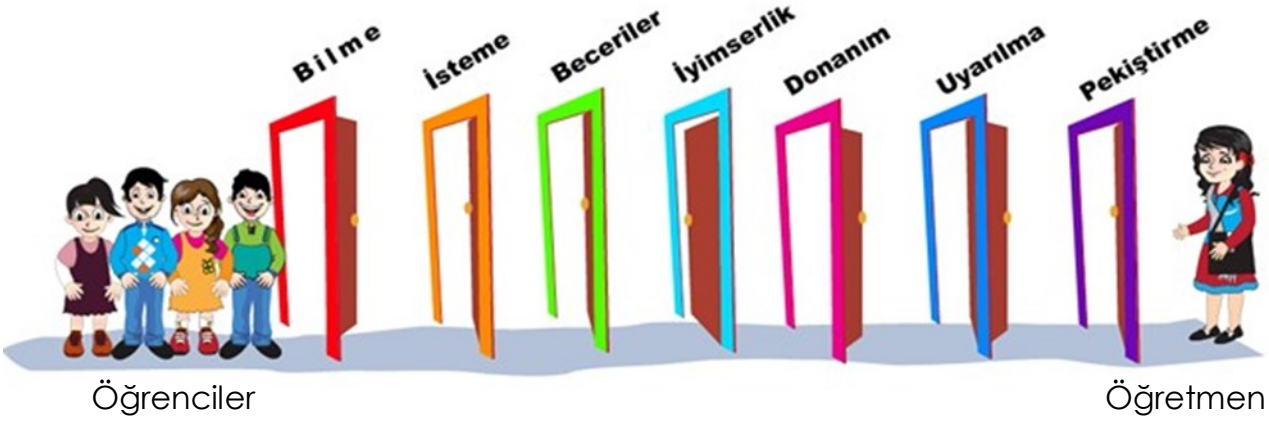

Sosyal değişim sağlayabilmek için kullanılan yedi kapı şöyledir:

Bilme (1. Kapı): Bir problem olduğunu bilme

İsteme (2. Kapı): Farklı bir gelecek hayal etme

Beceriler (3. Kapı): Hayal edilen geleceğe ulaşmak için ne yapılacağını bilme

İyimserlik (4. Kapı): Başarıya inanma ve güvenme

Donanım (5. Kapı): Alt yapı için kaynak ve destek

Uyarılma (6. Kapı): Eylemi başlatan zorlayıcı bir uyaran

Pekiştirme (7. Kapı): Orijinal mesajı veya mesajları pekiştiren düzenli iletişimler

Bilme: Değişimin ilk adımı. İnsanlar bir problemin olduğunu bilmelidir.

İstek: Kendini farklı bir gelecekte hayal etme. Değişim hayal gücünü gerektirir. İnsanların kendileri için istendik ve farklı bir kültürü hayallerinde canlandırabilmeleri gerekir.

Beceriler: Ne yapacağını bilme. İnsanlar amaçlarına ulaşabilmek için yapılacaklar ya da yapılması gerekenler hakkında plan yapabilmelidir. Bu yapılacaklar için gerekli alt yapıya sahip olduklarının farkında olmalıdırlar.

İyimserlik: Kendine güven. İnsanlar başarıya ulaşabileceklerine inanmalıdırlar.

Donanım: Dışarıdan yardım alma. İnsanlar yapacakları işlerin alt yapısı için kaynak ve donanıma ihtiyaç duyarlar. Bu kaynak ve donanımı nasıl sağlayacakları hakkında bilgi edinmelidirler.

Uyarıcı: Eylemi başlatan zorlayıcı bir uyaran. Zaman zaman insanların kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar ve durumlar farkındalığı artırmak ve eyleme geçmek ya da eylemi devam ettirmek için bir uyaran olabilir.

Pekiştirme: Mesajları pekiştiren düzenli iletişimler. Etkili bir sosyal değişimde pekiştireçlerin kullanılması olumlu dönütlerin kullanılması farkındalığın artırılması için etkili olacaktır.

AMAÇLAR

Vergi Bilinci Geliştirme Çalışmasını tamamlayan çocukların;

- Paranın sınırlı bir kaynak olduğu,
- Devletin topluma kamu hizmeti sağladığını ve bu hizmetlerin bir bedeli olduğu,
- Vergiyi, yararlandığımız kamu hizmetlerinin bedeli olduğu,
- Vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğu ve her bireyin dolaylı veya doğrudan vergi ödediği,
- Vergi ödemenin zaman içinde hem bireylerin hem de toplumun refah düzeyini yükselttiği,
- Ülkemizde vergi toplama ve denetleme sistemi olduğu,

konularında bilgi sahibi olmaları beklenmektedir.

Video Player açıldığında ilk video otomatik olarak başlayacaktır.

Başlat butonu istenilen videoyu oynatır.

Oynayan videoyu durdurur.

Videoyu baştan başlatır.

İleri-geri butonları;

Bir sonraki videoya geçer.

Bir önceki videoya döner.

Player'ı genişletip tam ekran boyutlarına getirir.

Ses düzeyi ayarlanır. Bu buton tıklanıldığında açılan;

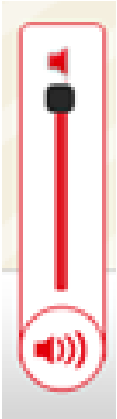

Kaydırma çubuğu yardımıyla ses istenilen düzeye getirilebilir.

İÇERİK LİSTESİ

İçerik Listesi butonu tıklandığında;

Açılan içerik listesi ile videolarla ilgili açıklamaları görüntüleyebilir, istediğiniz videoyu seçerek o videoyu izleyebilirsiniz.

İçerik listesi açıldığında sağ üst köşede çıkan kapat butonu ile içerik listesinin görünürlüğünü kapatabilirsiniz.

Süre çubuğu ile videoda izlediğiniz süreyi, videonun tamamının süresini, kaçıncı videoda olduğunuzu görebilirsiniz. Kaydırma çubuğunu tutup sürükleyerek istediğiniz yerden izlemeye devam edebilirsiniz.

Değerli Öğretmenim,

Öğrencilerin vergi bilincini artırmak amacıyla öykü tabanlı bir çizgi anlatım hazırlandı. Keloğlan ve Nasreddin Hoca masallarından yararlanılarak hazırlanan bu eğitim materyalini öğrencilerin keyifle izleyeceğini düşünüyoruz. Çizgi anlatımların akışı sırasında zaman zaman duraklamalar olacak. Bu duraklamalarda kız vergi bilinci ve erkek vergi bilinci olarak tasarlanmış karakterler öğrencilerinize izledikleri bölüm ile ilgili sorular soracaklar. Bu sorular aracılığı ile öğrencilerinizin çizgi masalda geçen olayları hatırlamalarını ve bu olaylar üzerinde düşünmelerini sağlayabilecek, böylece öğrencilerinizin vergi konusunda farkındalıklarını artırmalarına yardımcı olabileceksiniz.

Kampanyamızın temel amacı, öğrencilerinizin vergi hakkında bilgi edinmelerine, vergi ödemenin bir sorumluluk olduğu algısı oluşturmalarına, ödenen vergilerin toplumun ihtiyaçlarını sağlama ve refah düzeyi yüksek bir yaşam oluşturmadaki önemini fark etmelerine yardımcı olmaktır. Bu amaçla, sosyal değişim için yedi kapı olarak adlandırılan bir kampanya modelinden yararlandık. Modelin içerdiği yedi kapıyı kısaca şu şekilde açıklayabiliriz:

Birinci kapı, **bilme kapısı**. Bu kapı ile öğrencilerinizin problemi algılamalarına yardımcı olacaksınız.

İkinci kapı, **istek kapısı**. Bu kapı ile öğrencilerinize kendileri için farklı bir gelecek hayal etme fırsatı vereceksiniz.

Üçüncü kapı, **beceri kapısı.** Öğrencilerinize hayal ettikleri geleceğe ulaşabilmeleri için neler yapabilecekleri hakkında düşünme fırsatı sağlayacaksınız.

Dördüncü kapı, **inanma ya da diğer tanımlamayla güven kapısı**. Bu kapı aracılığı ile öğrencilerinize hayal ettikleri geleceğe ulaşabilmeleri için hem kendi yapacakları, hem de başkalarınca yapılacak işlere inanmalarını, güven duymalarını sağlayabileceksiniz.

Beşinci kapı, değişim için gerekli **donanım kapısı ya da dışarıdan yardım alma kapısı**. Öğrencilerinize gerçekleşebileceğine inandıkları işler için yardıma ihtiyaç duyabileceklerini, bunun için de desteğin önemli olduğunu bu kapı aracılığı ile fark ettirebileceksiniz.

Altıncı kapı **uyarıcı kapısı.** Bu kapı ile öğrencilerinize yaşanılan olaylar ve durumların zaman zaman uyarıcı olabileceğini, bununla birlikte eyleme geçmenin ya da eylemin sürekliliğini sağlamanın önemli olduğunu vurgulama imkânı bulacaksınız.

Yedinci kapı **pekiştirme kapısı.** Etkili bir sosyal değişimde olumlu pekiştireçlerin kullanılması farkındalığın artırılmasını sağlayacaktır. Bu kapı ile öğrencilerinize olumlu pekiştireçleri kullanma fırsatı bulabileceksiniz.

Çizgi anlatımı öğrencilerinize izletirken soru-cevap çalışmasının ardından yol gösterici bazı bilgi ve açıklamalara yer verildi. Bu bilgiler ve açıklamalar organizasyon şemasına göre düzenlemiştir.

Çizgi anlatım ve sorular ile ilgili açıklamalar başlığı altında yer alan bu bölümde çizgi anlatımın özeti, sorulacak sorular, hatırlatmalar, bilgi notları ve kendinizce notlar alabileceğiniz bölüm yer almaktadır. Buradaki bilgilerden yararlanarak çizgi anlatımla ilgili hatırlatmalarda bulunabilir, açıklamalar yapabilirsiniz. Gerek öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar, gerekse yapılan bilgilendirme ve açıklamalarla öğrencilerinizde vergi farkındalığı sağlayabilirsiniz.

ORGANİZASYON ŞEMASI

GÖRSEL ANLATIMLAR

Bu bölümde çizgi anlatımda ilgili bölüme (kapıya) ait sahnelerden karelere yer verildi.

ÖZET:

Sahne numarası verilerek masalın o sahnesi özetlenerek anlatıldı.

SORU:

İlgili sahnenin sonunda bir soru soruldu. Bu soruyu öğrencilerinize sorabilir, gerekirse açıklamalar yapabilirsiniz.

BİLGİ NOTU:

Bilgi notu bölümünde sizlere o kapı ile ilgili bazı bilgiler verilerek özellikle vurgulanması gerekenler hakkında hatırlamalar yapıldı.

NOTLARIM:

Notlarım bölümü sadece öğretmenlerimizin kullanımı için tasarlandı. Buraya sizler özellikle çalışma öncesi öğrencilerinize yapacağınız kimi açıklamalar ya da hatırlatmalar ile ilgili kendinizce notlar alabilir, çalışma sırasında bu notlardan yararlanabilirsiniz.

ÇİZGİ ANLATIM VE SORULAR İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

ÇOCUKLARDA VERGİ BİLİNCİ GELİŞTİRME EĞİTİMİ

GİRİŞ

Bilgi Notu:

Değerli Öğretmenim,

- Öğrencilerinizin dikkatini çekmek amacıyla "**vergi bilinci**" adlı şarkıyı dinletin.
- Öğrencilere öncelikle Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili sorular sorarak onlar hakkındaki bilgilerini hatırlamalarını sağlayın.
- Nasreddin Hoca ve Keloğlan'ın başından geçenlerle ilgili bir çizgi anlatım izleyeceğinizi söyleyin. Çizgi anlatımı birinci soruya kadar izletin.

Notlarım:

.....

.....

.....

KAPI 1

Özet:

Keloğlan annesi ile birlikte şirin bir köyde yaşamaktadır. Keloğlan da dâhil bu köyün insanları çok çalışkandır ve herkesin bir işi, para kazandığı bir mesleği vardır. Güzel bir bahar günü herkes işi ile uğraşırken gökyüzü birden kararır, şiddetli bir fırtınanın arkasından yağan yağmur köyün ortak alanlarına ve köylülerin evlerine zarar verir.

Soru:

FIRTINA VE SEL SONRASINDA KELOĞLAN'IN KÖYÜNDE HANGİ SIKINTILAR YAŞANDI?

Bilgi Notu:

"İnsanlar ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çalışırlar ve gelir (kazanç) elde ederler." bilgisini verin. Keloğlan'ın yaşadığı köyde de insanların geçimlerini sağlamak için bir işle uğraştıklarını vurgulayın. Köylülerin hangi meslekleri yaptıklarını hatırlamalarını sağlayın.

Köyde yaşanan doğa olaylarını hatırlatın. Böylesi doğa olaylarının insanların yaşamlarına ve yaşam çevrelerine zarar verdiği söyleyin.

Birinci kapıyı aralamak için öğrencilere **"FIRTINA VE SEL SONRASINDA KELOĞLAN'IN KÖYÜNDE HANGİ SIKINTILAR YAŞANDI?"** sorusunu sorun.

Önemli Not: Bu soruyla öğrencilerin problemi (Köyde fırtına ve sel sonrası köy halkının evleri ve ortak yaşam alanları zarar gördü.) belirlemelerini sağlayacak, böylece ilk kapı olan "**Bilme-** bir problemin olduğunu bilme" kapısını aralayacaksınız.

Notlarım:

.....

KAPI 2

Özet:

Köylüler fırtına ve yağmur sularıyla mahvolan köylerini yeniden oluşturmak isterler. Daha geniş ve güvenli yollar, daha geniş ve felaketlerde kolay kolay yıkılmayacak bir köprü, çocukları için daha büyük bir okul ve oyun alanları, tarlalarını sulamak için geniş su kanalları, gürül gürül akan çeşmeler hayal ederler.

Soru:

KÖYLÜLER NASIL BİR KÖY HAYAL EDİYORLARDI?

Bilgi Notu:

Keloğlan'ın köyünde tüm köylülerin ortak olarak kullandıkları alanların neler olduğuna dikkat çekin. **"KÖYLÜLER NASIL BİR KÖY HAYAL EDİYORLAR?"** sorusunu sorarak felaket sonrasında köyün ortak alanları ile ilgili ne gibi değişiklikler olmasını istediklerini söylemelerini sağlayın.
Öğrencilerinizin de nasıl bir çevrede yaşamak istedikleri ile ilgili hayallerini paylaşmalarını isteyin.
Önemli Not: Bu soruyla ikinci kapı olan "**İstek-** kendini farklı bir gelecekte hayal etme" kapısını aralayacaksınız.

Notlarım:

.....

KAPI 3

Özet:

Köylüler fırtınanın ve yağmur sularının mahvettiği her şeyi tamir etmek ister ancak bu işler için yeterli paraları olmadığı için gerçekleştiremezler. Bu sorunu çözmek için Nasreddin Hoca'ya akıl danışırlar. Nasreddin Hoca tüm köylülere böylesi beklenmedik durumlara karşı önlem alabilmek amacıyla herkesin para vermesi gerektiğini söyler. Biriken bu paraların köyün hem ihtiyaçları hem de güzelleştirilmesi için kullanılabileceğini belirtir. Ayrıca hayal ettikleri köye kavuşabilmek için ellerinden gelen her işi yapmaları gerektiğini söyler.

Soru:

KÖYLÜLER REFAH İÇİNDE YAŞAYACAKLARI BİR KÖY OLUŞTURMAK İÇİN NELER YAPMAYI DÜŞÜNDÜLER?

Bilgi Notu:

Çizgi anlatımın bu bölümünü izlettikten sonra üçüncü kapıyı aralamak için **"KÖYLÜLER REFAH İÇİNDE YAŞAYACAKLARI BİR KÖY OLUŞTURMAK İÇİN NELER YAPMAYI DÜŞÜNDÜLER?"** sorusunu siz de yineleyebilirsiniz. Aldığınız cevaplar doğrultusunda köylülerin refah içinde bir köy oluşturmak için yapılacaklar hakkında plan yaptıklarını ve bu planı uygulamak için istekli olduklarına dikkat çekin. Günlük yaşamlarıyla da örneklendirerek, sınırlı bir gelirle çok sayıda ihtiyacı karşılamanın mümkün olmadığını, her ailenin gelirleriyle giderlerini denkleştirebilmek için bütçe yaptığını söyleyin. Bütçenin bir gelir (kazançlarla sağlanan parasal güç) - gider (parasal harcamalar) tablosu olduğunu vurgulayın. **"Harcama yaparken nelere dikkat edersiniz?"** sorusunu sorun tasarruf yapmanın gerekliliğini çizgi anlatımdan yararlanarak fark etmelerini sağlayın.

Önemli Not: Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplarla üçüncü kapı olan "**Beceriler -** ne yapacağını bilme" kapısını aralayacak, amaca ulaşmak için plan yapmanın ve bu planı gerçekleştirmek için gerekli istek ve alt yapıya sahip olmanın önemini fark ettirmiş olacaksınız.

Notlarım:

.....

KAPI 4

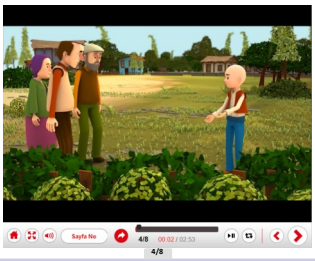

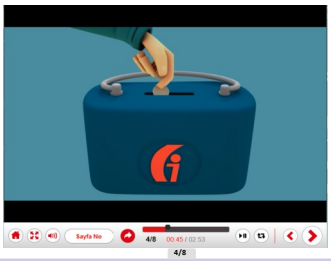

Özet:

Nasreddin Hoca'nın köyün ortak ihtiyaçları için para toplanması fikrini diğer köylüler gibi Keloğlan da beğenir. Köyün ihtiyaçları için nasıl para sağlayacakları ile ilgili önerilerde bulunur. Keloğlan köydeki büyük-küçük herkesin alışveriş yaptıklarında bunu belgeleyen bir kâğıt almayı teklif eder. Bununla birlikte köyün ihtiyaçları ve güzelleşmesi için verecekleri parayı "vergi" diye adlandırdıkları kumbarada toplamayı teklif eder. Kumbaraya kazancı doğrultusunda para verenlere de "vergibilir diyelim" der. Bu açıklamalar köy halkının çok hoşuna gider o günden sonra herkes vergibilir olarak köyün kumbarasına para verir. Gel zaman git zaman köyün kumbarasında verilen vergilerle epeyce para birikir. Herkes alışveriş sonrası belgesini (fişini) alır. Nasreddin Hoca fiş almanın önemini bir alışveriş sonrasında çocuklarla arasında geçen konuşmada "parayı veren fişini de alır düdüğü de çalar!" sözleriyle vurgular.

Soru:

KÖYLÜLER KÖYLERİNİ GÜZELLEŞTİRMEK İÇİN GEREKLİ PARAYI NASIL SAĞLAMAYI DÜŞÜNDÜLER?

Bilgi Notu:

KÖYLÜLER KÖYLERİNİ GÜZELLEŞTİRMEK İÇİN GEREKLİ PARAYI NASIL SAĞLAMAYI DÜŞÜNDÜLER?" sorusunu yineleyin. Çizgi anlatımın bu sahnesinde özellikle Keloğlan'ın oluşturulacak köy kumbarasına "vergi" denildiğini vurgulayın. Keloğlanın köyünde olduğu gibi devletin de sahip oldukları parasal kaynakların büyük bir bölümünün vergilerden oluştuğu söyleyin. **"Devlet kimlerden vergi alır?"** sorusunu sorun. Öğrencilerinizin cevaplarının ardından devletin belli bir düzen içinde vergi topladığını ve bunları da denetlediğini açıklayın.

Notlarım:

.....

KAPI 4

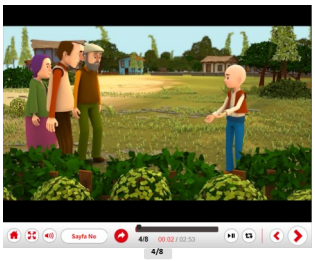

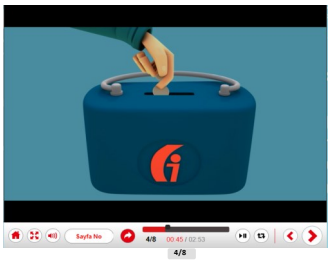

Bilgi Notu:

Keloğlan'ın kumbaraya kazancı doğrultusunda para verenlere "vergibilir" dendiğini hatırlatarak devlete vergi ödeyenlerin veya ödemesi gerekenlerin **"mükellef"** olarak tanımlandığını söyleyin. Köyün ihtiyaçlarını sağlamak için nasıl tüm köylüler kumbaraya vergi (para) ödemekle sorumlu ise, kamu giderlerini karşılamak için tüm vatandaşların yükümlü olduğunu, vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğunu vurgulayın.

Kişilerin, sahip oldukları servet ve gelirden ya da yaptıkları harcamalardan dolayı vergi ödediklerini söyleyin. **"Siz vergiyi nasıl ödediğinizi biliyor musunuz?"** sorusunu sorarak cevaplarını alın. Çizgi anlatımdaki Nasreddin Hoca'nın kendisinden düdük almasını isteyen çocuklar ile arasında geçen konuşmayı hatırlatın. Parasını verip düdüğünü alan çocuğun fişini de aldığına dikkat çekin. Kişilerden ya da kurumlardan doğrudan vergi alındığı gibi mal ve hizmet satın alınırken de vergi ödendiğini ve buna da dolaylı vergi denildiğini söyleyin. Vatandaş olarak her alışveriş sonrasında fiş ve fatura alarak dolaylı vergi ödediğimizi vurgulayın ve fiş veya fatura almanın önemine dikkat çekin.

Önemli Not: Gerek öğrencilerin soruya verdikleri cevaplar gerek yaptığınız açıklamalar doğrultusunda öğrenciler soruna doğru çözüm yolu ile başarıya ulaşabilecekleri fikrine ve güven duygusuna sahip olabilirler. Bu çalışmayla dördüncü kapı olan **güven** kapısını aralamış olacaksınız.

Notlarım:

.....

KAPI 5

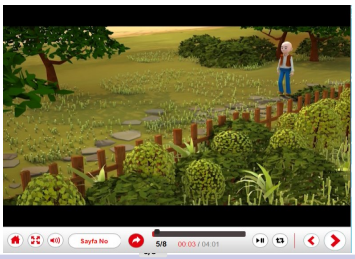

Özet:

Köy halkı vergilerini düzenli ödeyince köyün kumbarasında zaman içinde epeyce para birikir. Köylüler ödedikleri bu paraların kendilerine hizmet olarak döneceğini bilir ve inanırlar. Ancak bazı köylüler vergilerini düzenli olarak ödemek istemez. Bu durum Keloğlan'ın canını sıkar ve bu konuyu konuşmak için Nasreddin Hoca'nın yanına gider. Durumdan haberdar olan Nasreddin Hoca tüm köylüleri yanına çağırır. Köylüler hocanın yanına geldiğinde Nasreddin Hoca ağacın dalına oturmuş, oturduğu dalı kesmektedir. Bunu gören köylüler telaşlanır ve bindiği dalı kesmeye çalışan hocayı uyarırlar. Ancak Nasreddin Hoca kesmeye devam eder ve daldan düşer. Nasreddin Hoca ağaçtan düşmesini örnek göstererek vergi ödememenin bindiği dalı kesmeye benzediğini söyler ve vergilerini düzenli olarak ödemeleri konusunda köylüleri ikna eder.

Soru:

KELOĞLAN VE NASREDDİN HOCA VERGİNİN TOPLANMASI SIRASINDA NE GİBİ ENGELLERLE KARŞILAŞTILAR? BU SORUNU ÇÖZMEK İÇİN NELER YAPTILAR?

Bilgi Notu:

Vergi bilinci öğrencinin sorduğu soruyu yineleyebilirsiniz. Öğrencilerinizden bu soruyu cevaplandırmalarını isteyin. Öncelikle köylülerin vergi ödemeye neden itiraz ettikleri sorun. Nasreddin Hoca'nın bindiği dalı kesmesi sahnesini öğrencilerinize hatırlatın. Nasreddin Hoca'nın bu durumu neden yaşadığı sorun. Bu olayla köylülere nasıl bir ders vermek istediği ile ilgili öğrencilerinizin görüşlerini alın. Öğrencilerinize **"Vergilerin zamanında ve yasalarca belirlenen miktarda ödenmesi gerekir."** bilgisini verin. **"Mükellefler, vergilerini zamanında ödemezlerse hangi kamu hizmetleri aksar?"** sorusu ile verginin zamanında ödenmemesi halinde kamu hizmetlerinde oluşabilecek aksaklıklar ve doğuracağı sonuçlar hakkında yorum yapmalarını sağlayın.

Notlarım:

.....

KAPI 5

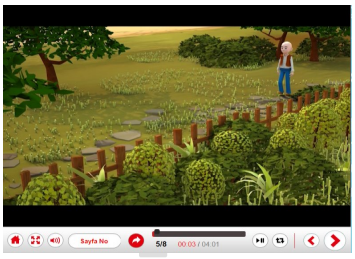

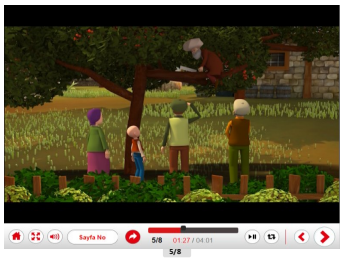

Bilgi Notu:

Vergilerin ekonomik ve sosyal amaçları olduğunu vurgulayın. Vergi vermenin bir sorumluluk olduğunu, verginin ekonomik amacının, kamu hizmetlerini gerçekleştirmek için gelir elde etmek olduğunu belirtin. Devletin eğitim, adalet, sağlık, güvenlik, savunma, alt yapı (yol, su, elektrik gibi) hizmetleri, yaşlı ve kimsesizler için sosyal yardım sunabilmesi için para gerektiğini, bu parayı da vergilerle topladığını açıklayın. Mükelleflerin vergiyi zamanında ödememeleri durumunda, kamu hizmetlerinin vatandaşa zamanında sunulamadığını açıklayın. Bunun da günlük yaşamda sıkıntılar doğuracağını belirtin. Yaşanabilecek sıkıntılara günlük yaşamlarından örnek vermelerini isteyebilirsiniz.

Önemli Not: Öğrencilerin bu sahnede sorulara verdikleri cevaplarla beşinci kapı olan "**Donanım**- dışarıdan yardım alma" kapısını aralayacak, yapılacak işler için kaynak ve donanıma ihtiyaç duyduklarını, bu kaynak ve donanım ancak sürekli olarak sağlanırsa hedefe ulaşmanın mümkün olacağını fark ettirmiş olacaksınız.

Notlarım:

.....

KAPI 6

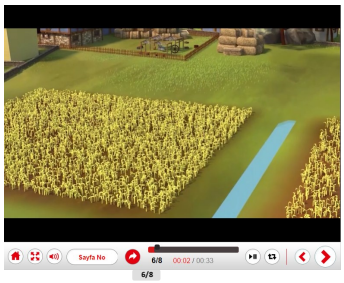

Özet:

Köylüler kısa süre içinde toplanan vergilerle su kanallarını tamir ettirirler. Daha güvenli ve daha sağlam bir köprü yaparlar. Sağlık ocaklarını ve çeşmelerini onarırlar. Çocukları için oyun alanları yaptırırlar. Ve en önemlisi vergilerini düzenli olarak ödemeye devam ederler.

Soru:

KÖYLÜLER REFAH İÇİNDE YAŞAYACAKLARI BİR KÖY OLUŞTURMAK İÇİN NELER YAPTILAR?

Bilgi Notu:

Öğrencilerden ilgili soruya cevap vermelerini isteyin. Köylerinin fırtına ve sel sonrası durumu ile şimdiki durumunu karşılaştırmalarını isteyin. "Refah düzeyi daha yüksek bir köyleri oluncaya kadar hangi aşamalardan geçtiler? Neler yaptılar? Neye inandılar?" vb. gibi sorulara cevap vermelerini sağlayın. Öğrencilerinize kendi yaşamlarında hayal ettikleri konumlara sahip olabilmek için hem bireysel hem de toplum olarak neler yapabileceklerini söylemelerini isteyin. Bu soru ve çalışmayla birlikte altıncı kapı olan **uyarıcı** kapısını aralamış olacaksınız. Öğrencilerinize zaman zaman insanların kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar ve durumların olabileceği, eyleme geçmek ya da eylemi devam ettirmek için bir uyaranların araç olarak kullanılabileceğini fark ettirebilirsiniz.

Notlarım:

.....

KAPI 7

Özet:

Gencinden yaşlısına tüm köylüler zarar görmüş köylerini onardıkları için, hatta onarmakla kalmayıp eskisinden daha güvenli ve refah düzeyi yüksek ortak yaşam alanlarına sahip oldukları için çok mutludurlar. Köylerinin ihtiyaçları olan paraya düzenli olarak topladıkları vergilerle sağlayabilecekleri için kendilerini güvende hissederler.

Soru:

KÖYLÜLER AMAÇLARINA ULAŞTIKLARINDA NELER HİSSETTİLER?

Bilgi Notu:

"KÖYLÜLER AMAÇLARINA ULAŞTIKLARINDA NELER HİSSETTİLER?" sorusunu yineleyerek cevaplandırmalarını isteyin. Öğrencilerinize kendi yaşamlarından örnek vermelerini isteyerek problemi çözdüklerinde hangi duyguları yaşayacaklarını ifade etmelerini söyleyin. Keloğlan ve köylülerin köylerinde yaşanan sorunu çözmede düzenli olarak ödedikleri verginin önemini vurgulayın. Verginin devlet tarafından sunulan kamu hizmetlerinin karşılığı olduğunu, bu nedenle vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğunu bir kez daha hatırlatın. Vergilerini ödeyenlerin ve ödemeyenlerin neler hissedebileceğini sorun. Vergi kanunlarına aykırı davranışların "vergi suçu" olduğunu belirtin.

Notlarım:

.....

KAPI 7

Bilgi Notu:

Verginin zamanında ve düzenli ödenmesinin Keloğlan'ın köyü örneğinde olduğu gibi toplumun yaşam kalitesini artıracağını bir kez daha vurgulayın. Kendilerinin de yaptıkları alışverişlerde aldıkları fiş ve belgelerle vergi ödediklerini, yani VERGİ BİLİNCİNE sahip olduklarını söyleyin. Vergi bilinci olarak yakın çevrelerindekileri vergilerini zamanında ve düzenli olarak ödemek konusunda rehberlik yapmalarının sorumlulukları olduğunu belirtin.

Önemli Not: Bu çalışma ile kampanyanın son kapısı olan **"pekiştirme"** kapısını açmış olacaksınız. Etkili bir sosyal değişimde pekiştireçlerin kullanılması olumlu dönütlerin kullanılması farkındalığın artırılması için etkili olacaktır. Vergilerini ödeyenlerin takdir edilmesi ya da ödenen vergilerin hizmet olarak geri döndüğünü gözlemlemek gibi… Çalışmanın sonunda "vergi" şarkısını öğrencilere dinleterek çalışmayı keyifli bir şekilde tamamlamalarını sağlayın.

Notlarım:

……

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Hazırlanan programın değerlendirilmesi, "Ölçme ve Değerlendirme" başlığı altında oluşturulan sorular ile gerçekleştirilecektir. Soruların hazırlanmasında öğrencilerin eğitimde elde ettikleri bilgileri öğrenme düzeyleriyle, öğrendikleri bilgileri kullanmalarını gerektiren durumlar esas alınmıştır.

Soru 1

Fırtına ve sel sonrasında Keloğlan'ın köyünde hangi sıkıntılar yaşandı?

Soru 2

Köylüler nasıl bir köyde yaşamayı hayal ediyorlardı?

Soru 3

Köylülere hayal ettikleri köyü oluşturmaları için Nasreddin Hoca nasıl bir çözüm yolu önerdi? Neden?

Soru 4
Köylüler, köylerini güzelleştirmek için gerekli birikimi nasıl sağladılar?

Soru 5
Verginin toplanması sırasında, köyde ne gibi sorunlar yaşandı? Bu sorunu çözmek için Nasreddin Hoca nasıl bir ders verdi?

Soru 6
Köylüler toplanan vergiler sayesinde köyleri için neler yaptılar?

Soru 7
Köylüler amaçlarına ulaştıklarında neler hissettiler? Buna göre sizce, vergi vermenin yararları neler olabilir?